

Sluttrapport fra forebyggingsprosjektet “Økt kunnskap om allergiforebygging” Prosjektnummer 2008/1/0248.

Prosjektet er finansiert av Helse og Rehabilitering (med Astma og Allergiforbundet som prosjekteier og oppdragsgiver)

Prosjektet er utført av Universitetet i Bergen (administrert via UniResearch AS)

Innholdsfortegnelse:

Forord	s 2
Sammendrag	s 3
Kapittel 1 Bakgrunn for prosjektet	s 4
Kapittel 2 Prosjektgjennomføring – Metode	s 4
Kapittel 3 Resultater	s 4
Kapittel 4 Oppsummering/konklusjon	s 9

Vedlegg:

Disse vedleggene lar seg ikke laste opp i sluttrapporten, slik at de blir sendt i vanlig post til ExtraStiftelsen:

Heftene:

Det gode yrkesliv i frisørsalongen – Om allergiforebygging
Det gode yrkesliv i restaurant- og matfagbransjen – Om allergiforebygging
Det gode yrkesliv i byggebransjen – Om allergiforebygging

Brosjyrene:

Det gode yrkesliv i frisørsalongen – Om allergiforebygging
Det gode yrkesliv i restaurant- og matfagbransjen – Om allergiforebygging
Det gode yrkesliv i byggebransjen – Om allergiforebygging

Forord

Læreheftet er skrevet av Forskningsgruppe for arbeids- og miljømedisin ved Universitetet i Bergen og Uni Research med støtte fra ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering med Extramidler, gjennom Astma- og Allergiforbundet. Vi er svært takknemlige for støtten, da det ikke er mange kilder til støtte for denne type forebyggende helsetiltak.

Vi er videre svært takknemlige for fruktbare tilbakemeldinger og godt samarbeid med de tre styringsgruppene vi har hatt, som har bestått av representanter for videregående skoler, opplæringskontor, fagforeninger og Astma og Allergiforbundet. Denne hjelpen har vært viktig for prosjektets kvalitet.

Bergen 26. januar

Bente E. Moen (prosjektleder)

Kristin Bondevik

Sammendrag

Det er vel kjent at astma og allergi er et økende problem i vårt samfunn, og at slike plager er spesielt utbredt i visse arbeidstakergrupper. Dette kommer av at enkelte arbeidsoppgaver medfører at arbeidstakeren kan bli eksponert for allergener som kan gi plager. Dette kan imidlertid stor utstrekning forebygges på arbeidsplassene, dersom de rette tiltak iverksettes og de ansatte har kunnskap om dette. Det er viktig at unge mennesker som arbeider i risikoyrker av denne typen får mest mulig kunnskap om forebygging av allergi tidlig i yrkeskarrieren, helst allerede under utdanningen. Det er derfor viktig at lærere på videregående skoler har kunnskap om forebygging av allergi som de kan formidle. Dette prosjektet har hatt som målsetting å utarbeide hefter til lærerne på de videregående skolene om forebygging av allergi, samt å lage lettfattelig informasjon om samme tema til elevene. Prosjektet har laget tre lærehefter til lærerne på de videregående skolene, med forebygging av allergi, hud- og luftveisplager som tema, for 1. Frisører, 2. Restaurant- og matfag (kokk, baker, konditor), samt 3. Bygg og anleggsteknikk (industrialere, overflatebehandlere). Videre har det blitt laget tre mindre hefter med billedmateriale for elevene, som også gir informasjon om forebygging innen disse tre fagområdene. Heftene og brosjyrene er trykket opp på papir og distribuert til de videregående skolene, og de er i tillegg lagt ut på internett på sidene til Astma- og allergiforbundet, samt Universitetet i Bergen.

Kapittel 1 Bakgrunn for prosjektet – Målsetting

Astma og allergi er et økende problem i vestlig befolkning generelt, men det finnes yrkesgrupper som har større problemer med dette enn andre. Frisører er en slik gruppe, som faktisk i stor grad slutter i arbeidet fordi slike plager oppstår. Universitetet i Bergen hadde i 2005-2008 et prosjekt via Astma og allergiforbundet/Helse & Rehabilitering der vi har arbeidet med å forebygge slike plager blant frisører, ved å sørge for undervisning av frisørelevne om temaet. I dette prosjektet fant vi ut at elevenes lærere trenger mer kunnskap om dette for å undervise i forebygging på en god måte. De har ikke spesifikk litteratur om dette. For å nå ut på alle norske videregående skoler, ønsket vi derfor å lage materiale som lærerne kunne bruke til dette formålet. Vi har stor tro på at dette vil kunne gi en ny og viktig basis for forebygging av astma og allergi blant unge mennesker i utsatte yrker. Vi hadde fått god innsikt i hva lærerne trengte å vite pga. det foregående prosjektet. Vi valgte i tillegg å lage et tilsvarende materiale også for lærere som under viser i Matfag, samt for lærere som underviser i Byggfagene. Videre ønsket vi også å lage skriftlig materiale som kunne gis til elevene direkte.

Kapittel 2 Prosjektgjennomføring - Metode

Planene var å utvikle et hefte til lærere på videregående skoler, samt informasjonshefte/brosjyre til elever. Prosjektet hadde en tidsplan på tre år, og vi laget et hefte og en brosjyre hvert år. Opprinnelig hadde vi tenkt å lage et par «faktaark» til elevene, men etter grundig overveielse fant vi ut at det var smartere å legge ned mer arbeid i det som elevene skulle få, og laget en skikkelig brosjyre som er billedbasert med små tekster. Dette ble besluttet i samråd med styringsgruppen det første året i prosjektet. For øvrig endret vi ikke noe i øvrig planlegging av arbeidet.

2.1 Arbeidsgruppe

Prosjektet ble drevet av professor Bente E. Moen, sammen med HMS-konsulent Kristin Bondevik. Vi utgjorde en arbeidsgruppe, og hadde ukentlige møter for å sikre fremdrift i

prosjektet. Vi besøkte de aktuelle skolene og bedriftene, skrev tekstene, tok bildene og distribuerte produktene til skolene til slutt.

2.2. Informasjonsinnhenting

Den nødvendige bakgrunnsinformasjonen for å gjøre det planlagte arbeidet skaffet vi på følgende måte:

-Vi samlet inn litteratur om de tre yrkesgrupperingene (frisører, matfag og byggfag) og allergi, astma og eksem, både i inn- og utland, og lest denne. Dette var et stort arbeid, det var mye ny kunnskap i utenlandske artikler som vi måtte få oversikt over.

-Vi besøkte lærere på de tre respektive yrkesfaglinjene på videregående skoler i Bergen 2-3 ganger hvert år, for å få informasjon om faguttrykk som brukes og hvilke yrkesgrupperinger vi burde fokusere mest på, samt for å ta fotografier.

-Vi var i bedriftsbesøk for å få informasjon om risikofaktorer og forebyggende tiltak i relevante bedrifter for hver av de tre yrkesgrupperingene. Videre tok vi en rekke fotografier som er blitt brukt i de produktene vi har laget. Det har dreid seg om:

1. år: Frisørheftet: Fem bedriftsbesøk (frisørsalonger, skolefrisørsalonger) samt billedtaking også av pasienter med eksem, Haukeland universitetssykehus.
2. år: Matfagheftet: Ti bedriftsbesøk (bakere, pølsemakere, skolekjøkken, kafé fiskerestaurant, rekefabrikk, kyllingproduksjon)
3. år: Byggfagheftet: Femten bedriftsbesøk (husmalere, sprøytemalere, gulvlegger, entreprenør, snekker, møbelsnekker)

2.3 Styringsgrupper

Hvert år hadde en egen styringsgruppe, siden det dreide seg om forskjellige fagfelt.

Deltagerne i styret var fra:

2009 Norges Astma- og Allergiforbund, Frisørfagets opplæringskontor i Hordaland, representant fra Årstad videregående skole i Bergen, representant fra Videregående skole på Sotra og Frisørlauget.

2010 Norges Astma- og Allergiforbund og representant fra Årstad videregående skole i Bergen, representant fra Sandsli videregående skole og opplæringskontoret i Bergen.

2011 Norges Astma- og Allergiforbund, representant fra Årstad videregående skole i Bergen og Byggopp Hordaland

Styrene hadde to møter i 2009 og 2010. I 2011 hadde styret et felles møte, og et møte med to forskjellige fraksjoner av styret (av praktiske årsaker; det var vanskelig å samle alle samtidig). Styrene vurderte budsjett, status for regnskap, tidsplan og framdrift, og ga ellers verdifulle råd angående utviklingen av produktene. Styret ble tatt med på råd mht. valg av trykkeri, oppgaven ble sent på anbud til flere, og vi valgte å bruke Master trykk og kopi i Bergen; både pga. god kvalitet og lav pris.

2.4 Skrivning av lærehefte for lærere

Vi laget følgende innholdsfortegnelser for heftene:

Hefte 1 – Frisørene

Forord

1. Hva er allergi?
2. Hvem blir allergiske?
3. Forekomst av allergi
4. Veiledere og instruktørers rolle i forebygging av allergi blant frisørelever
5. Eksempler på hvordan risiko for allergi kan reduseres når man jobber som frisør
6. Aktuelle bestemmelser for HMS arbeidet i frisørsalonger
7. Forebygging av allergi blant frisører
8. Røyking som risikofaktor
- 9 Hjemmeforhold
- 10 Hvis eleven får en mulig allergisk reaksjon
- 11 Yrkessykdom

Aktuell litteratur og aktuelle websider

Stikkordsliste

Hefte 2 – Restaurant og matfag

Forord

- 1 Matfag og allergi
- 2 Hva er allergi?
- 3 Hvem blir allergiske?
- 4 Forekomst av allergi
- 5 Lærerens rolle i forebygging av allergi blant matfagelever
6. Forebygging av allergiske luftveisplager i matfag
7. Forebygging av allergiske hudplager i matfag
- 8 Forebygging av allergi
- 9 Røyking som risikofaktor
- 10 Hjemmeforhold
- 11 Hvis eleven blir syk
- 12 Yrkessykdom

Aktuell litteratur og aktuelle websider

Stikkordsregister

Hefte 3 – Byggfag

Forord

- 1 Byggebransjen og allergi
- 2 Hva er allergi?
- 3 Hvem blir allergiske?
- 4 Forekomst av allergi
- 5 Lærerens rolle i forebygging av allergi blant elever på byggfaglinjen
6. Forebygging av allergiske luftveisplager i byggfag
7. Forebygging av allergiske hudplager i byggfag
- 8 Forebygging av allergi
- 9 Røyking som risikofaktor
- 10 Hjemmeforhold
- 11 Hvis eleven får en mulig allergisk reaksjon
- 12 Yrkessykdom

Aktuell litteratur og aktuelle websider

Stikkordsregister

Kapittel 3 Resultater

3.1 Hefter

1. Det gode yrkesliv i frisørsalongen – Om allergiforebygging. 2009, 64 sider
2. Det gode yrkesliv i restaurant- og matfagbransjen – Om allergiforebygging 2010, 64 sider
3. Det gode yrkesliv i byggebransjen – Om allergiforebygging 2011, 64 sider

3.2 Brosjyrer

1. Det gode yrkesliv i frisørsalongen – Om allergiforebygging 2009, 16 sider
2. Det gode yrkesliv i restaurant- og matfagbransjen – Om allergiforebygging 2010, 16 sider
3. Det gode yrkesliv i byggebransjen – Om allergiforebygging 2011, 16 sider.

3.3 Distribusjon

Vi trykket opp hefter og brosjyrer og sendte dem ut til alle landets videregående skoler med aktuelle linjer; frisørfag, matfag og byggfag. Heftene ble sendt til lærerne og de ble bedt om å dele ut brosjyrene til elevene. Vi trykket opp slik at brosjyrene kunne bli delt ut til kull i ca. 3 år, og dobbelt antall hefter i forhold til antall lærere, slik at vi var sikker på at alle fikk 1-2 år fram i tid.

2009: 1000 A4 hefter ble sendt ut til lærere og 5 000 stk A5 hefter til elevene.

2010: 1000 A4 hefter ble sendt ut til lærere og 7 000 stk A5 hefter til elevene.

2011: 1000 A4 hefter ble sendt ut til lærere og 10 000 stk A5 hefter til elevene.

Kapittel 4. Oppsummering/Konklusjon

Dette prosjektet har fulgt opprinnelig plan og produserte skriftlig materiell til lærere og elever ved videregående skoler, samt distribuert dette til alle videregående skoler med frisørlinjer, matfaglinjer og byggfaglinjer. Tidsplan og budsjett er fulgt som planlagt.

Det er å håpe at informasjonen når ut og er til nytte, og kan virke som et middel for reduksjon av allergi innen de aktuelle yrkesgruppene.